

Social rapportering i socialt arbete

– anvisning för insamling och
produktion av information

Varför görs social rapportering?

I enlighet med socialvårdslagen ska det i kommunerna göras strukturellt socialt arbete (7 §). Social rapportering är påverkan genom information och ett centralt redskap inom strukturellt socialt arbete.

Syftet med strukturellt socialt arbete är främjande av hälsa och välfärd. Dess syfte är produktion av information som bygger på klientarbetet inom socialvården och som gäller klienternas behov och behovens samhälleliga kopplingar samt verkningarna av den socialservice och den övriga socialvård som möter behoven bland klienterna. Därtill handlar strukturellt socialt arbete om att föra talan för grupper i sämre ställning och om att verka för att ändra samhälleliga strukturer (Pohjola et.al, 2014¹).

Information som fås genom social rapportering ska utnyttjas vid utveckling av sociala och övriga välfärdstjänster samt då beslut som berör dessa fattas. Social rapportering synliggör problem, behov och styrkor och deras relationer till samfundet och samhället bland klienterna inom socialarbetet.

Strukturellt arbete, det vill säga utnyttjande av samhälleliga och sociala experter vid främjande av klienternas välfärd, är alla socialarbetarens uppgift. Genom social rapportering kan de anställdas information om klienterna utnyttjas allt bättre.

Utnyttjande av information

Det väsentliga i den sociala rapporteringen är att utnyttja informationen i praktiken. Genom den sociala rapporteringen fås information som kan utnyttjas på olika nivåer. Med tanke på arbetsgemenskapen och klienterna är det viktigt att informationen används direkt i klientarbetet.

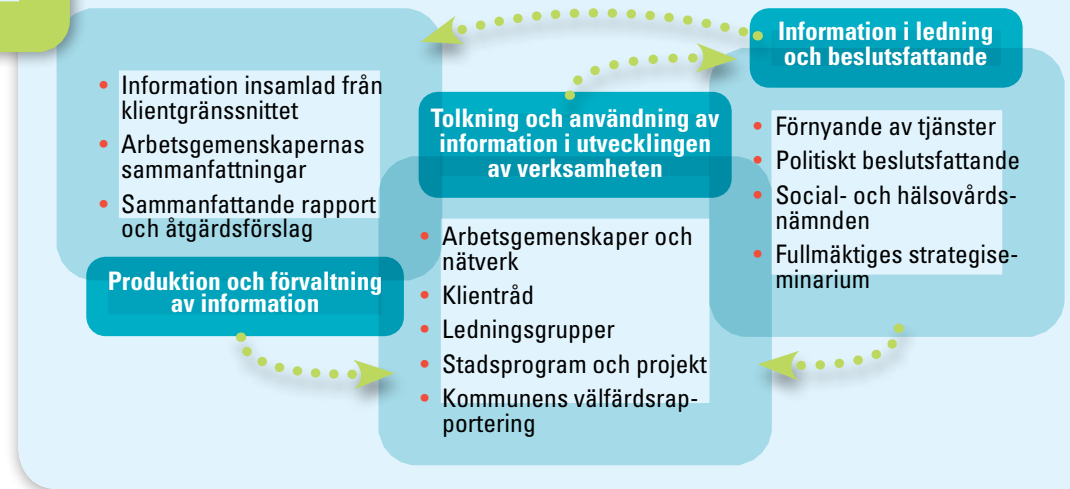
Det är sannolikt att det inom rapporteringen framkommer sådana behov rörande utvecklingen av tjänsterna som kan hanteras och lösas på enhets-, sektions-, byrå- eller avdelningsnivå. Då fungerar rapporteringen som ett redskap för strukturellt arbete och utgående från den kan en verksamhetsplan utarbetas till exempel för att öka klientdelaktigheten.

Mer omfattande ärenden som det inte finns en direkt lösning på eller vilka social- och hälsovårdsverket inte ensamt kan påverka förs vidare till beslutsfattarna. Dessa ärenden

kan vara så kallade elaka problem (wicked problems) eller mer omfattande fenomen som berör service-systemet eller övriga strukturer. Vanligtvis kräver de på stadsnivå samarbete mellan förvaltningar och/eller politiska beslut. Fenomen som kommer fram i Helsingfors påverkar även nationellt.

Informationen behandlas regelbundet både i social- och hälsovårdsverkets ledningsgrupp och i övriga ledningsgrupper. Social- och hälsovårdsnämnden behandlar information som produceras genom den sociala rapporteringen en gång per år som en del av ämbetsverkets klientresponsinformation. Informationen är också en del av den av faktacentralen insamlade välfärdssrapporteringen på stadsnivå som ges stadsfullmäktige och stadsstyrelsen. Den av de anställda producerade informationen går alltså vidare i beslutsfattandets strukturer.

Utnyttjande av information
från social rapportering

Den sociala rapporteringen är en del av den strategiska planeringen och beslutsfattandet som syftar till främjande av välfärden och hälsan på stadsnivå. Information som producerats genom social rapportering publiceras på ämbetsverkets [webbplats](#). Information som publiceras där kan utnyttjas av kommuninvånare och beslutsfattare och webbplatsen uppdateras i takt med att man får ny information.

Vad grundar sig den insamlade informationen på?

Social- och hälsovårdsverket samlar in och producerar information systematiskt. Inom det sociala arbetet är grunden och bakgrundsmaterialet för den sociala rapporteringen dokument som kommer till i klientarbetet. Dokument kan vara till exempel bedömningar av servicebehov, klientplaner, beslut och anteckningar.

Vilka dokument som utnyttjas beror på verksamhetsmiljön. Dokumenten som utnyttjas är sådana som även annars kommer till i klientarbetet och de utgör en god grund för det strukturella arbetet. Ett bra dokument har utarbetats i samarbete med klienten och innefattar även klientens syn på sin egen situation och sina behov.

Med en bedömning av servicebehovet avses en helhetsstrukturerad av klientens livssituation och förhållanden som utarbetats tillsammans med klienten. I bedömningen fästs särskild uppmärksamhet vid klientens styrkor, problem och verksamhetsmiljöer. Syftet med bedömningen av servicebehovet är att ge en tydlig helhetsbild av klientens situation vid en viss tidpunkt. Utgående från bedömningen av servicebehovet kartläggs klientens servicebehov, plan och behov av intervention. Bedömningens omfattning varierar efter klientens ärende, situation och behov. Bedömningen av servicebehovet kan efter behov göras för en person eller en familj.

Hur samlas informationen in?

- **De anställda samlar ihop dokumenten** som utarbetats under en viss tidsperiod och/eller för klienter som har ett aktivt klientförhållande. Tidsperioden kan vara till exempel 1–3 månader. Med aktivt klientförhållande avses ett relativt intensivt och planerat arbete. Även ofullständiga bedömningar kan användas som material.

Dokumenterna kan granskas utan någon särskild förhandsfråga. Då går den anställda igenom sina klienters dokument och reflekterar över vilka samhällsrelaterade/strukturella betydande fenomen, problem och svaga signaler som finns i dem. En arbetsgrupp kan även använda sociala rapporteringar för att granska ett visst fenomen. Då letar man i dokumenten uttryckligen efter sådant som berör temat i fråga.

- **Då den anställda har sammanställt de saker och fenomen som hen anser vara anmärkningsvärda** av sina klienters uppgifter diskuteras dessa i teamet. Är fenomenen sådana att de känns igen allmänt i arbetsgemenskapen? Kan man bilda en gemensam uppfattning om dem? Utifrån diskussionen utarbetar teamet en gemensam rapport.

Avsikten är att man i den av teamet skrivna rapporten lyfter fram frågor som alla anser viktiga, och bedömer och analyserar betydelsen av frågorna som uppkommer i materialet. Vid utarbetandet av rapporten reflekteras och beskrivs fenomenets effekter och orsaker samt hur omfattande fenomenet är.

Kontrollista för teamet:

Teamet väljer självt hur det arbetar vid utarbetandet av rapporten. Arbetet kan ske till exempel på ett teammöte, fallmöte eller under en utvecklingsdag enligt teamets val. Det är bra att reservera tillräckligt med tid för diskussionen.

Den färdiga rapporten kan bearbetas i grupp eller en ledande anställd eller en anställd som väljs från teamet kan göra det. Om det i rapporteringen deltar många team från samma sektion är det bra att av de separata rapporterna ännu sammanställa en gemensam rapport för sektionen/en större enhet. Formen för rapporteringen är fri. Det viktigaste är att kontrollistans kriterier uppfylls och att informationen lätt kan delas vidare från rapporten och utnyttjas.

- **Beskriv materialet.** På hur många klienters uppgifter grundar sig de beskrivna fenomenen? På vilka dokument grundar sig materialet? När har uppgifterna samlats in? I rapporten ska inte synas enskilda klienters uppgifter eller andra identifikationsuppgifter.

- **Redogör för iakttagelser allmäntligt** så att även en läsare som inte är insatt i social- och hälsovården förstår vad det är fråga om. Vem och hur påverkar problemet? Använd konkreta exempel och beskriv fenomenen ur klientens perspektiv. Om ni skriver att "klienterna behöver mycket stöd" så ska ni beskriva hurdan stöd de konkret behöver.

- **Beskriv utgående från det material ni använder hur omfattande fenomenet är.** Beskriv omfattningen

procentuellt (fenomenet berörde ca 40 procent av materialets klienter) eller med ett annat numeriskt värde ("en tredjedel av klienterna", "de anställda stöter på xx fenomen varje vecka/ungefär en gång i månaden" e.d.) Undvik att beskriva fenomenens omfattning enbart med ord som "ofta", "ibland" eller "en liten del", för de anger inte hur ofta ofta eller ibland är. Ställ de beskrivna fenomenen i relation till materialet och bedöm även om denna information kan generaliseras att beröra klientelet även mer omfattande.

- **Beskriv utifrån era specialkunskaper** hurdana lösningar det finns på problemen. Vilka är de handlingar som lösningarna kräver? Vilka effekter har lösningarna?
 - Vad kan förbättras genom att ändra verksamhetsätten (den egna enheten/sektionen/byrån/avdelningen/ämbetsverket)?
 - Vad kräver samarbete mellan förvaltningarna eller på stadsnivå?
 - Kräver lösningarna något av klienterna?

I samband med utarbetandet av rapporten kan man i teamet presentera forskning som anknyter till ämnet och lärdomsprov eller motsvarande som gjorts om ämnet och man kan hänvisa till dem i rapporten. Om man som stöd för rapporten vill ha statistikuppgifter är det möjligt att skicka en informationsbegäran till Helsingfors faktacentral (mer information [här](#)). Färdiga teamrapporter finns på den sociala rapporteringen [intrasidor](#).

Man borde kunna svara jakande på varje punkt.

Kontrollista för den som skriver rapporten:

- Har materialets mängd och kvalitet beskrivits?
- Har rapporten skrivits/genomförts så att en person utanför den egna enheten kan förstå den?
- Beskrivs i rapporten de viktiga fenomen och problem med vilka socialarbetarna och socialhandledarna arbetar?
- Har fenomenets/fenomens omfattning beskrivits? En hur stor mängd klienter berör det i materialet/allmänt?
- Dryftas problemens och fenomenens samhällsrelaterade orsaker och följder i rapporten?
- Innehåller rapporten förslag till lösningar?
- Kan rapporten lätt distribueras och utnyttjas?

Den färdiga rapporten skickas vidare till kontaktpersonen.